

Recensie

Zuid-Nederlandse miniatuurkunst. De mooiste verluchte handschriften in Nederlands bezit

A.M.W. As-Vijvers en A.S. Korteweg (red.)

WBooks, 2018, 384 blz., EUR 39,95

In samenwerking met het Museum Catharijneconvent in Utrecht en met de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag verscheen begin 2018 bij WBOOKS in Zwolle een kanjer van een boek met een overzicht van de Zuid-Nederlandse miniatuurkunst met dus een bespreking van De mooiste verluchte handschriften in Nederlands bezit. We willen hen feliciteren zowel met de durf om een dergelijk naslagwerk op de markt te brengen, met de kwaliteit ervan en zeker met het feit dat ze eerst een Nederlandstalige publicatie brengen en vervolgens pas een Engelstalige editie. Het boek, dat logischerwijze rijkelijk met kleurenillustraties verlucht is – hoe kan het ook anders met zo'n onderwerp! –, bezorgt ons een inventaris van de fraaiste manuscripten die tijdens de middeleeuwen laat ons maar zeggen in Vlaanderen werden vervaardigd en nu her en der in Nederland te vinden zijn. Er zijn daar bekende exemplaren bij, zoals missalen, getijdenboeken en andere literatuur. De meeste bleven in Vlaanderen toch grotendeels onbekend, tenzij bij specialisten en dan nog. Zo ontdekten we ertussen een missaal speciaal vervaardigd voor het Brugse Sinte-Maria-Magdalenagilde, zoals die in middeleeuwse teksten wordt genoemd. Dit gebeurde specifiek in opdracht van deze gildemeesters. Ze deden voor dit liturgisch boek een beroep op niemand minder dan een van de belangrijkste miniaturisten die in de latere vijftiende eeuw in Brugge werkzaam was: Willem Vrelant (ca. 1410 - 1489) uit Utrecht. Voor zover we weten werd dit handschrift nog nooit in een Vlaamse publicatie opgenomen of in een dito tentoonstelling getoond. In totaal gaat het bijna om ongeveer honderd boeken. De opgestelde inventaris, waaraan diverse specialisten jaren hebben gewerkt, werd telkens op dezelfde wetenschappelijke manier opgebouwd: titel, taal, plaats en datering van aanmaak, eventuele maker, plaats van bewaring, beschrijving en bibliografie. Herkomst, technische gegevens en decoratie kregen achteraan het boek een afzonderlijke bespreking. Het geheel is niet lukraak opgesteld. Na wat korte inleidingen die een sfeer creëren, krijgen we zes hoofdstukken met elk een specifiek thema, zoals 'De eerste eeuwen: graafschappen, hertogdommen en prinsbisdommen', 'De opkomst van de privé-devotie', 'Bourgondische hertogen', 'Het mecenaat van de adel', 'Luisterrijke gebeden' en 'De laatste bloei 1475-1550'. Die worden opnieuw ingedeeld, telkens met een deftig inleidend artikel en vervolgens de bespreking van de vele handschriften die aansluiten bij dit onderwerp. Elk boek kreeg een eenvoudig nummer waarmee gemakkelijk kan worden gewerkt. Achteraan vinden we niet alleen de volledige bibliografische referenties, maar een uitgebreide index op o.m. persoonsnamen, titels enz. waardoor het volumineuze boek gemakkelijk te consulteren is.

[Jean Luc Meulemeester - 16/04/2018]